

Universitätsbibliothek Paderborn

Institutio Vitæ Ad Exemplar Passionis Domini Et Salvatoris Nostri

Sgambata, Scipio

Dillingæ, 1686

Cap. III. Voluntatem nostram, quæ bonum quærit, nusquam illud
inventuram, nisi in Passione Domini.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53753](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-53753)

(ut Sanctos omnes omittam, quorum apud istos languet auctoritas) Epicurei ipsis, qui vel maximè sensui assentientes aebant, voluptatis gratiâ secundam esse virtutem. Quò miseri devenimus, ut Epicureorum quoque nos exempla damnent! ut ad Christum secundum ipse nos cogat Epicurus! abominemur hoc probrum, & ipsi Eum ultrò sequamur.

CAPUT III..

*Voluntatē nostram, quæ bonum
quærit, nusquam illud inventuram, nisi
in Passione Domini.*

Ps.144. v.7. **C**onvertere anima mea in requiem
tiam. Quousque aberras? quousque
à via divagaris? Nusquam nisi in Domini
Passione bonum, quod quæris, invenies,
nusquam proinde, nisi in Passione Domini
conquiesces. Hoc, quia validissimum
principium est ad totius vitæ institutio-
nem (quippe Finis, ac Boni constitutio
omnium & actionum, & affectionum a-
nimi est radix atque origo) diligenter, ac
studiosè probandum est. Voluntatis no-
stræ

stræ motus, atque impetus fertur in duplex bonum: alterum, quod amet, quia in se bonum est, atque amore dignum, quem amorem amicitiae vocamus; alterum, in quod feratur amore cupiditatis, & ut vocant, concupiscentiae, quia bonum id sibi & commodum experitur. Age, si de priore amore amicitiae loquamur, quærendum est, quod sit voluntati nobilissimum, gratissimum hujus amoris objec-
tum: nec dubium, quin id sit unus Deus, qui summum & infinitum est Bonum. Verum quia hujus vitæ conditio minimè patitur, id bonum à nostra voluntate in ipso fonte degustari, quod assecuturos nos post hujus vitæ spatia exacta confidimus; necesse est, ejus interea derivationes quasdam & effluxus delibemus, & quamdiu fons negatur, rivulos consequemur. Hinc sit, ut voluntas nostra, sicut in instar cervæ, dum ad flumen illud anhelat, cuius impetus laetificat civitatem Dei, quæcumque hinc fluenta, quæcumque sunt scatulæ, que inde ortum ducere videantur, in eas avidè se immergat, ut sitim, quam his sedare non potest, saltem fallat,

22 DE PASSIONE DOMINI.

ac temperet, ac s̄æpe, quod miserum est, in lacunas & venenatos fontes imprudens incidat, s̄æpe etiā siti percita & furens incurrat, & cum voluptate mortem hauriat. Sed, si sapimus, si volumus sitim restinguere, & venena vitare, quāram⁹ necesse est, ubi sinceror, ubi plenior & uberior Divina se bonitas effundat, illic nos mergam⁹, & quantū h̄ic licet, sitim hāc nobis insitam boni amandi restinguamus. Perspicuum autem est, nulla certius in re Divinam elucere bonitatem, quām in Christi Domini Passione, ut omnis alia quācumque bonitatis ostensio huic unī comparata instar sit guttæ cum oceani immensitate collatæ. Nam cūm Dei Bonitas ejus operibus manifestetur, quā omnia facit bona valde, tribus maximè operibus apparuit, Creatione, Incarnatione, Redemptione. Id tamen eo ordine, ut (si liceret, Deū usquam se ipso vocare meliorem, qui semper sibi par, nostrā tantūm cognitione capere videtur perfectionis augmenta) primo opere Bonus, Secundo Melior, tertio Optimus diceretur. Etenim amorem ostendit Bonorum Communis.

municatio. Bona autē vel externa sunt, vel interna: horū Communicatio alia est, quæ amicum bonorum tantūm participem facit, ut ijs frui possit; altera, quæ etiam dominum, ut ea in suum usum vertere, ac, si ei libeat, possit abolere. Primo opere Deus Bona sua externa nobiscum communicavit. Secundo communicavit interna, cùm nobis Filium dedit, sibi Consustantialem. Sed solā Incarnatione sic nobis dederat Christum, ut ejus aspectu tantūm & societate frueremur. Addidit ergo tertium, ac summum, ut Eum nobis ita daret, ut liceret nobis Eum, si vellemus, etiam interficere, quod summum rei dominum est; imò ut re ipsa, atque affectu is à nobis, & pro nobis interficeretur. Quòd si Cleopatra, nescio quæ mulier, tantūm se putavit Antonio viro suo amorem suum commendāsse, dum ereptum ex auribus unionem in ejus gratiam aceto dissolutum ei propinavit; quid Deum nobis benevolentia ostendisse dicemus, cùm Filium suum ejusdem secum essentia pro nobis tradidit occidendum? Dic mihi Voluntas, quæ bonum, quod ames, quæris, ubi nam putas, te plus divinæ bonitatis posse

B 4   repe-

reperire? Commendat Deus in hoc uno
Ioan. 3. maximè bonitatem suam, quòd sic mun-
v. 16. dum dilexerit, ut *Filium suum Unigenitum*
daret. Nusquam ergo tam dulcis & sua-
vis est Dominus, nusquam tantum, quid
in eo vis bonitatis possit, ostendit, quan-
tum in hoc: unde nullo in opere tanto-
pere amandus est, quantum hic, ubi seip-
sum totum amori impendit. Atque adeò
voluntas, si bonum quærit, quod amet
amore amicitiae, nullibi quām in Passione
Domini illud majus inveniet. Et quia
nullibi nisi in maximo bono quiescit, non
erit ei quies ulla, donec in Domini Passio-
nem se totam effuderit. Adde, quòd, cùm
voluntas nostra conjuncta sit corpori,
neque pro hujus vitæ statu bonum abstra-
ctum, & quod sensibus non objicitur, con-
templari valeat, Christò Dominò, in quo
summam illam & incomprehensibilem
Dei bonitatem ipsis oculis videt, necesse
est ita affiliatur, ut numquam ab eo pos-
sit avelli. Verum longè potentiùs, & ef-
ficaciùs voluntas ab eo trahitur bono,
quod non modò in se bonum, sed sibi
etiam proficuum & commodum esse cog-
noverit.

noverit. Nam ut philosophorum quidam ait: amabile quidem bonum, unicuique autem proprium. At licet omnia, quæ putamus bona, amemus, tamen in ijs quiescimus, quæ nobis bona sunt, & quibus frui ac beati effici possumus, aut speramus. Huc spectans Propheta, *Converte*
re, ait, *anima mea in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi*, causam, cur ad Deum anima converti debeat, & in eo conquiescere, non aliam dicens, quam ejus in se beneficentiam ac liberalitatem. Sanè quemadmodum in priore parte voluntatem nostram cervæ sipienti comparavimus, ita hic eam licebit mendico, opem, stipem undecumque corroganti comparare, qui si ad opulentissimi ac beneficentissimi hominis domum devenerit, illic tandem, quod quarebat, nactus conquiescet. Oberret licet voluntas nostra cœlum ac terram, omnia ostia pulset, ab omnibus quantumlibet emendicet, nullibi quod ei opus est, inveniet. Tandem, ubi ad Christi Domini Passionem venerit, repertâ ope, quam poscebat, lœta, dives, opulenta finem vagandi facit; eget enim

B 5 volun-

26 DE PASSIONE DOMINI.

voluntas gratiâ, eget remissione peccatorum, eget virtutibus, eget pace : quis hæc ei dabit, nisi Christi Passio, bonorum omnium nobis prodiga muneratrix? In tribus his amor concupiscentiæ conquiescit, in beneficij bonique præteriti memoria, in præsentis gaudio, in spe futuri: una Christi Domini Passio hæc tria habet, ut sit beneficium bonumque nostrum, & præteritum, & præsens, & futurum. Multa enim & pretiosa sunt, quæ nobis per eam bonitas divina largita est, multa, quæ quotidie largitur, multa, quæ largitura est in futurum : ut bene de ea dicatur ex Canticis, *omnia poma nova & vetera illuc inveniri.*

Cant. 7. v. 13. Quò verò apertius appareat, nullibi Domini Deique nostri in nos beneficentiam extitisse maiorem, quam in Passione subeunda, necesse est animadvertere, beneficia quatuor conditionibus æstimari: Rei magnitudine, Dantis amore, Accipientis necessitate, & comparatione horum trium inter se, Dantis, Accipientis, & Beneficij seu Rei datæ. Hæc autem si perpendas, omnia in Domini Passione summa comperies. Nam quan-

quando unquam Deus nobis plus dedit,
quām cūm scipsum dedit, & ad mortem
dedit, & ad mortem Crucis? Res data, ne
singi quidem, aut optari major potest.
Nec sanē dari præstantius poterat, quām
data est, cūm ita nobis se Deus tradiderit,
ut nemo unquam re suā; non dicam filiō,
non servo, sed vix brutā aut inanimatā
re, tanto cum contemptu uti potuerit, &
tam crudeliter eam destruere, ac perdere,
quām nos Christum nobis datum excru-
ciaverimus, & occiderimus. Parum nunc
est addere, unā cum Christo nobis omnia
Sacramenta, auxilia, & habitus gratiæ,
dona Spiritus Sancti, gloriam animæ &
corporis, & quidquid est bonorum, quæ
naturæ capacitatē excedunt, & super-
naturalia vocantur, Ejus Passionis meritō
esse donata. Parum est addere, naturalia
quoque dona, & beneficia, quæ ad gra-
tiæ susceptionem, vel augmentum ordi-
nantur, atque adeò totum hunc ordinem
rerum, totum hoc universum (quia om-
nia propter electos, electio omnis ob
Christi Redemptoris est gloriam) Ejusdem
Passionis efficacitate, & pretio nobis esse

com-

comparata. Hæc, inquam, priori beneficio non multum addunt. : Universum enim Deo qui addit, infinitis partibus minus addit, quām qui ipsi universo atum unam ex his, quæ in sole videntur, adjiceret. Bene igitur S. Paulus hujus di-

Rom. 8. scriminis æstimator ait: Qui proprio Filio

v. 32. suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non omnia nobis simul cum illo donavit? Sunt quidem hæc maxima, & pretiosa, uti ea S. Petrus appellat; sunt majora, quām capere nostra mens; ampliora, quām posset spes nostra concipere: sed collata cum Deo ipso, qui se nobis dedit, ita in abysso infinitæ illius dignitatis absorbentur, ut nusquam ap-

Cant. 8. pareant; posteaquam enim Deus se mihi

v. 7. dedit, etiamsi dederit omnem substantiam domus suæ, & omnipotentiam suam largiendo, si fieri possit, exhauserit, quasi nihilum despiciet ea. Hactenus de magnitudine rei datæ, ex qua etiam amor ac benevolentia Dantis appareat: licet enim Deus ipse infinitus in omnibus suis bonis cùm sit, quicquid facit, infinito amore faciat, non semper tamen infinitus Dei a-

mo

mor se prodit infinitè, imò nullâ aliâ in re infinitum amorem Deus prodidit, quâm cùm nobis infinitum bonum dedit seipsum. Omissis autem ijs, quæ amorem dantis ex collatione cum accipiente demonstrant, de quibus postea dicendum est, attendamus innumeras conditiones, quæ Dei amorem nobis in hoc beneficio singulariter ob oculos ponunt. Celeritas in dandis beneficijs magni aestimatur: nemo se celerius dedit nobis, quâm Christus, qui pro nobis, antequam nos nascemur, occisus est, imò ut B. Joannes ait, *ab Apocal. origine mundi*: imò ut ait S. Paulus, fuit ^{13.} v. 8. hoc *Sacramentum absconditum à sâculis* *Ephe. 3.* *in Deo, qui omnia creavit.* ^{v. 9. 1.} Difficultas superata auget beneficium, & amorem dantis ostendit: nullum opus difficultius Deo fuit, quâm Redemptio, quippe non modò tamquam Deus, omnem suæ omnipotentiæ vim virtutemque exercuit (*fecit potentiam in brachio suo*, inquit *Luca. 1.* Virgo. *Quis credidit auditui nostro, & v. 23.* *brachium Domini cui revelatum est?* in. *Isai. 53.* quit Isaias) sed factus Homo eos labores ^{v. 1.} sustinuit, eas molestias ac dolores exhaustus

sit, quibus tantum cogitandis fortissimus ille animus lethali agoniâ usque ad sanguineū sudore laboravit. Deniq; si Dantis beneficū amor alacritate, constantia, modestia, promptitudine commendatur, hæc omnia facile quisque perspiciet in Domini Passione suīma fuisse. Nec min⁹ Accipientis indigentiâ, & inopiâ beneficium magni fieri solet: vel unius interdum nummi opportuna subministratio ingentis instar

Luc. 16. doni obtinet. Siquis guttam aquæ poscen-
v. 24. ti diviti, in igne tartareo jacenti, dedisset,

haud dubiū, quin ille eam pluris esset æstimaturus, quām olim magna prædia, & regias divitias. Is erat planè noster olim status, ea post Adami culpam miseria, ut nusquam ulla spes levandæ summæ ino-

Luc. 10. piæ se daret. Parum est dicere, nos simi-
v. 36. les fuisse ei, qui incidit in latrones, à qui-

bus & exspoliatus est, & plagis impositu semivivus relictus. Parum est ad calamitatem nostram exprimendam Jobum inducere, post amissa omnia bona, & liberos, ac servos, & super hæc valetudinem

Job. 2. corporis, in sterquilino sedentem, & te-

v. 28. stâ saniem radentem Nam & viator ille semivi-

semivivus erat relictus, nos autem omnino mortui: et in Job cùm omnem potestatem diabolus accepisset, tamen ei dictum fuerat: *verum tamen animam illius serva*: in nobis autem primum, quod perierat, anima erat. Plus dixero, si universè cum Regio vate pronunciavero, nos per peccatum, & primi parentis & nostrum, ad nihilum redactos fuisse, & quod pejus est, fuisse nostræ calamitatis ignaros: *ad nihilum redactus sum, & nesci- vi.* Etenim Deò offendit, à quo omnia acceperamus, necesse erat, eum à nobis averti, ac proinde subtrahere, quæ dederat bona, nōsque in nihilum nostrum redigere. Sed est etiam, quod huic dicto addamus, miseriorem adhuc turpiorèmque nostram conditionem fuisse ijs, qui nunquam fuerunt, quippe qui sui nihil, ut ita dicam, rei non sunt, nec ipsis poena est nihil esse, quod nobis deberetur, ut poena. Denique vñ illi, per quem Deus offenditur: *bonum erat ei, si natus non fuisse* *Matth. homo ille: eo in statu res nostræ erant.* Et quemadmodum si quis gravem incidat Regis offensionem, is continuò ab omnibus

bus

32 DE PASSIONE DOMINI.

bus ita deseritur, ut pro ingenti habeat
beneficio, si quis eum vel aspectu aut ser-
mone dignetur, ita nihil adeò exiguum
nobis, peccatiò omnia demeritis, dari pote-
rat, quod non longè maximum in hac
fortuna videri deberet. Nunc ad quartam
conditionem deveniamus: comparanda
sunt inter se nostra indigentia cum Dei
amore, ac beneficij magnitudine: con-
ferenda hæc duo extrema, Deus, Homo.
Ille offensus, ille Dominus, ille Judex,
nos peccatores, servi, rei: Illum tamen
eò usque devenire voluisse, ut non modò
beneficium, ac tantum, noxæ, ac tanta
rependeret, sed, beneficio nobis dato, no-
xam in se susciperet, hominem, quem o-
portebat ex justitiæ legibus severoribus
in nihilum redigere, Deum fecerit, ut
pro hominibus satisfaceret; Deum, cui
omnis honor, omnis gloria debetur, igno-
miniæ & confusio, quæ nobis debeba-
tur, objecerit, & quod inter nos vilissimi
cerdones faciunt, ut læsi à potentibus ip-
si ultro veniam deprecentur, hoc fecerit
ipse Rex & Creator, ut nostra mortali-
tate suscepta ipsem nosram culpam
depre-

deprecari vellet, ac luere, & ob scelus hominis sub homine judice Deus homo factus, ac reus constitutus, supplicio plectetur. Hæc proculdubio tanta sunt, ut necesse sit, voluntatem nostram hujus bonitatis ac beneficij abyssō absorberi.

CAPUT IV.

Voluntatem nostram, quæ malum fugit, nusquam alibi tutum perfugium, quām in Passione Salvatoris habituram.

Ingredere in petram, & abscondere in I^{sa}i. 2.
fossa humo. Verba sunt, quibus nos v. 10.
hortatur I^{sa}ias, ut cùm nos undique tot
malis urgeri videamus, ut nulla ex parte
effugiū pateat, quoniam in cœlum evolare
non possumus, dum hujus corporis pon-
dere deprimimur & gravamur, quod u-
num restat, in terram ipsam subeamus, &
hīc latibulum quæramus; aliud enim ni-
hil ei superesse videtur, qui & undique pre-
matur, & in cœlum evadere nequeat,
quām ut sub terram se recondat. Terra
autem hæc, & petra Christus est, terra
C viven-